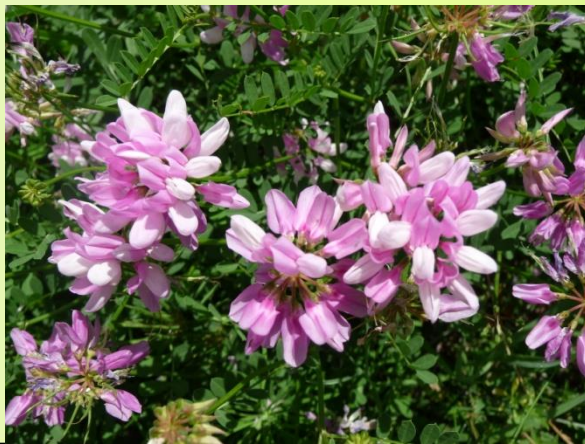

Krytosemenné rostliny – dvouděložné

- *Znáte rostliny, které vidíte na obrázcích?*
- *Co o těchto rostlinách víte?*

- Předchozí rostliny patří do čeledi – **bobovité** (*Fabaceae*).
- Patří sem byliny, keře i stromy.
- Charakteristické je rozlišení korunních lístků na:

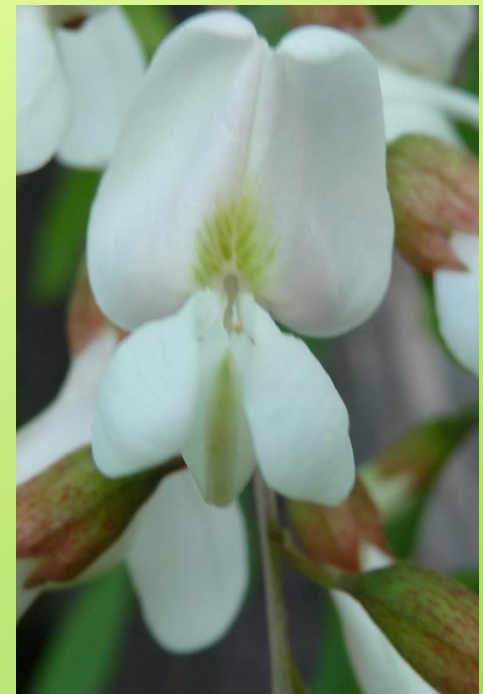
horní **pavézu**

dvě postranní **křídla**

dolní **člunek**

janovec metlatý

trnovník akát

- Květy jsou často seskupeny v **květenství**.
- Typickým plodem pro bobovité rostliny je **lusk** (*semena, která lusky obsahují, jsou velmi bohatá na bílkoviny*).

- Na kořenech bobovitých rostlin žijí v symbióze **hlízkové (nitrifikační) bakterie** (*ty dokážou z dusíku přijatého ze vzduchu vytvořit neústrojné látky, které potřebuje rostlina k životu*).

? Vysvětlete pojem SYMBIÓZA.

jetel luční

(*Trifolium pratense*)

- Roste na loukách, pastvinách, polích a světlých lesích.
- Květy uspořádány v květenství → **hlávka**.
- Jetel luční zlepšuje kvalitu půdy (*symbiotické bakterie obohacují půdu vzdušným dusíkem*).
- Jetel je významná **pícnina** (*zemědělská plodina užívaná jako krmivo pro dobytek*).

jetel luční (*Trifolium pratense*)

jetel plazivý

(*Trifolium repens*)

- Roste na loukách, pastvinách, okrajích cest
(dává přednost dobře vyhnojené půdě a je typickým ukazatelem dusíku).
- Květy uspořádány v **hlávkách**.
- Stonek je poléhavý, plazivý a na uzlinách (nodech) zakořeňuje.

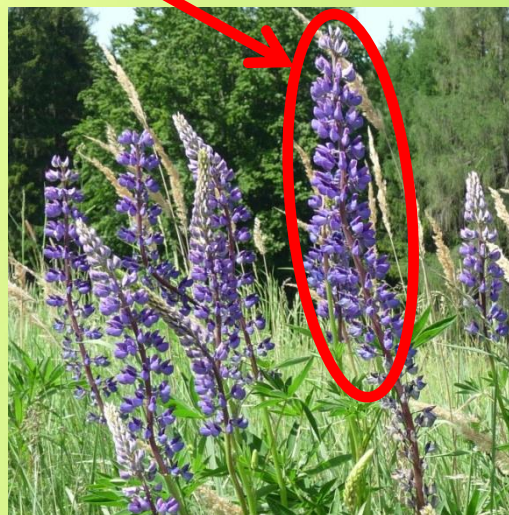

jetel plazivý (*Trifolium repens*)

vlčí bob mnoholistý (lupina)

(Lupinus polyphyllus)

- Roste na mýtinách, cestách, okrajích lesů.
- **Dlanitě složené listy.**
- Květenství – **hrozen**
(květy modrofialové, světle růžové).
- Obsahuje, zejména v semenech, jedovaté látky (alkaloidy), které silně poškozují jaterní tkáň.

štírovník růžkatý

(Lotus corniculatus)

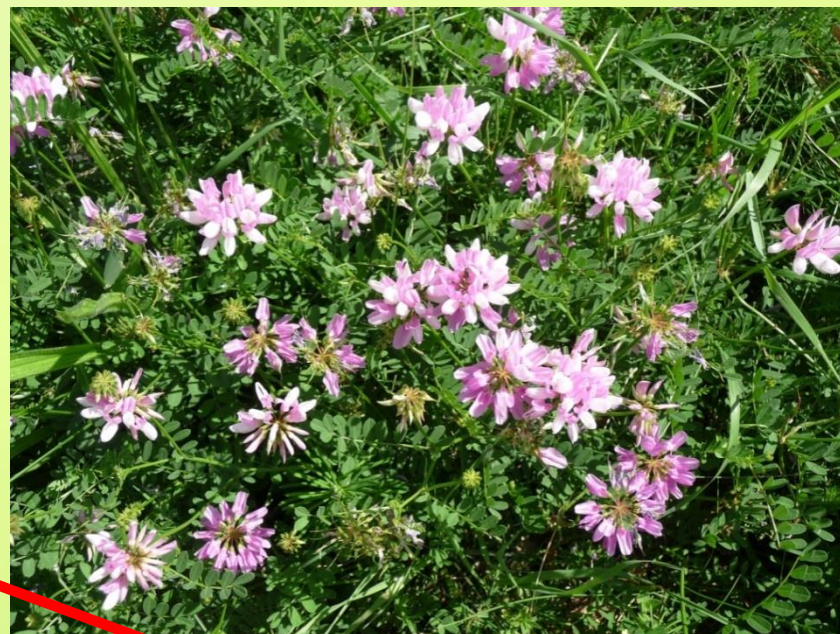
- Roste na loukách, pastvinách, mezích a okrajích cest.
- Květy po 2-7 v **hlávkách**.
- Medonosná a krmná rostlina.
- *V našem regionu nesprávně nazýván „pantoflíček“.*

čičorka pestrá

(*Securigera varia*)

- Roste na suchých stráních, mezích, okrajích lesů.
- Květy růžové, až po 20 v **hlávce**.
- Listy z několika párů oválných lístků.
- Je pionýrskou rostlinou, zlepšuje kvalitu půdy.
- Obsahuje jedovaté látky (glykosidy).

hrachor luční (*Lathyrus pratensis*)

čičorka pestrá (*Coronilla varia*)

vikev ptačí

(Vicia cracca)

- Roste na mezích, loukách, polích, v příkopech, křoví světlých lesích.

*Nesnáší sešlap →
na pastvinách často ustupuje.*

- Květy modrofialové, po 10-40 v hustých **hroznech**.
- Listy **složené** z 6-10 párů čárkovitých listů.
- Rozmnožuje se **i vegetativně**.

tolice vojtěška (*Medicago sativa*)

komonice žlutá (*Melilotus officinalis*) komonice bílá (*M. albus*)

janovec metlatý

(*Cytisus scoparius*)

- Keř rostoucí na okrajích lesů, mýtinách, cestách.
- Květy žluté s dlouhou stočenou **čnělkou**.
- Lusk **chlupatý** (pokrytý **trichomy**), později **černý**.
- Používal se k **výrobě košťat** nebo k **léčebným účelům** (např. k posílení srdce).

trnovník akát

(Robinia pseudoacacia)

- Opadavý **strom**, pochází ze **Severní Ameriky**.
- Bílé květy vytvářejí **hroznovitá** květenství. →
- Je poměrně nenáročný, může být vysazován i na neplodných půdách (*jako ochrana proti erozi*).
- Borka, listy a semena jsou pro obsah alkaloidů lehce jedovaté (*hlavně pro koně*).

*Opadané listí akátu vylučuje tzv. **alelopatické látky**, které inhibují klíčení jiných druhů rostlin, proto je porost pod akáty chudý.*

Lékořice lysá - *Glycyrrhiza glabra*

V České republice můžete lékořicí najít například na jižní Moravě. Původně pochází lékořice ze Středomoří. V našich zemích se začala pěstovat až v 16. století. Kořeny lékořice lysé se sbírají na podzim. Sušení probíhá při teplotě kolem 30° C.

Podzemnice olejná

?

Arachis hypogaea L.
Arašíd (*Arachis hypogaea*)

Sója luštinatá (*Glycine max*/L./ Merrill)

30-200 cm; VII. -VIII. Lodyha přímá, větvená, podobná fazolovým. Listy okrouhle vejčité, celokrajné. Koruna fialová, růžová nebo bílá. Plod je lusk. Původní ve východní Asii.

Čočka jedlá (*Lens culinaris*)

dřezovec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*)

rohovník obecný (*Ceratonia siliqua*)

jerlín japonský (*Saphora japonica*)

Bobovité – kontrolní otázky

- *Jaké druhy rostlin z čeledi bobovitých rostou ve vašem okolí?*
- *Ve kterých ekosystémech tyto druhy nejčastěji pozorujete?*
- *Jaké užitkové bobovité rostliny znáte?*
- *Co je plodem bobovitých rostlin?*
- *Odkud pochází podzemnice olejná?*